

ДВОРІЧАНСЬКИЙ ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ДВОРІЧАНСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Н
О
Б
Е
Л
І
В
С
Ь
К
И
Й
Л
А
У
Р
Е
А
Т

ДВОРІЧАНСЬКИЙ ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА
ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ПРЕЗЕНТУЄ
РОБОТУ МУЗЕЮ
«НАШ ВЕЛИКИЙ ЗЕМЛЯК І.І.МЕЧНИКОВ –
ГРОМАДЯНИН СВІТУ», ЩО ДІЄ НА
ДВОРІЧАНЩИНІ - МАЛІЙ БАТЬКІВЩИНІ
НОБЕЛІВСЬКОГО ЛАУРЕАТА

У сузір'ї імен учених, працею яких закладені основи сучасного природознавства, вже століття горить ім'я Нобелівського лауреата Іллі Ілліча Мечникова. Навіть серед класиків природознавства мало імен, що не тьмяніють протягом часу, і зовсім мало концепцій, гіпотез та теорій, які б століття потому залишалися керівництвом до дії, а не пам'яткою історії.

Але, на жаль, до цього часу на території України музею, присвяченого Нобелівському лауреату І.І. Мечникову, не було.

В серпні 2015 року на сесії Дворічанської районної ради Харківської області прийняте рішення про необхідність створення такого музею на малій батьківщині вченого.

За ініціативою Дворічанського Центру дитячої та юнацької творчості створено музей «**Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу**» який розміщується у будівлі Дворічанського Центру дитячої та юнацької творчості Дворічанської районної ради Харківської області.

Зусиллями ЦДЮТ, за підтримки громадськості району, за один рік було організовано музей. Для зміцнення його матеріально-технічної бази залучені спонсорські та благодійні внески від сільських рад та господарств району. На ці кошти придбані будівельні матеріали та обладнання для музею на малій батьківщині великого вченого.

Свідоцтво про реєстрацію музею видане Департаментом науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації 10.05.2016 за №21-296.

Музей розміщується у 2-х залах і експозиція на сьогодні налічує 4 розділи: «Побут слобожанщини ХІХ століття», «Життєвий та творчий шлях І.І.Мечникова», «І.І.Мечников – Громадянин світу», «Послідовники великого вченого». Зали музею естетично оформлені, ескізи стендів розроблені співробітниками ЦДЮТ та затверджені за участю Харківської академії дизайну.

В процесі краєзнавчо-пошукової роботи створено фонд музейних предметів та музейних колекцій історико-культурного змісту відповідно до завдань, поставлених перед музеєм. *Музей налічує майже 400 експонатів основного фонду.*

В музеї експонуються дві книги з мікробіології 1912 року видання, співавтором яких був Ілля Ілліч, подарунки учасників міжнародного симпозіуму, який відбувся в Італії в жовтні 2016 року і був присвячений 100-й річниці з дня смерті великого вченого.

Багато архівних матеріалів передали нам з Державного архіву Харківської області. Крім предметів побуту Слобожанщини ХІХ ст. у музеї знаходяться експонати, створені гуртківцями ЦДЮТ. Заслужений художник України, скульптор Сейфаддін Гурбанов виготовив бюст І.І.Мечникова та горельєф музею. Свої картини також нам подарував народний художник України В.І.Ковтун.

Експонати «Кімнати слобожанського побуту» зібрані в населених пунктах району, які у ХУІІІ столітті належали сім'ї Мечникових. Саме такі предмети і знаряддя праці міг бачити юний Ілля, проживаючи до 11 років

разом з батьками в селі Панасівка (нині село Мечнікове Дворічанського району).

Затверджено річний план роботи музею та план заходів на 2020 рік по відзначенню 175-річчя від дня народження І.І. Мечникова за участю представників Інституту мікробіології і імунології ім. І.І. Мечникова НАМН України.

На сьогоднішній день діє Стратегічний план розвитку музею «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу» на 2018/2027 роки. Він передбачає поширення знань про вченого, залучення до музею широкого загалу відвідувачів, забезпечення повноцінного функціонування музею як наукового та культурно-просвітницького центру.

За 2016/2019 роки оргкомітет музею пам'яті І.І. Мечникова, який працює на базі Дворічанського ЦДЮТ, брав участь у кількох конкурсах міні-проектів:

1. «Створення музею «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу» та художньої школи при Дворічанському Центрі дитячої та юнацької творчості». В зв'язку з тим, що в 2015-2016 роках весь світ відзначав 170-річчя з дня народження та день пам'яті І.І. Мечникова до 100-річчя з дня його смерті з метою збереження і популяризації безцінних скарбів матеріальної і духовної культури Слобожанщини, написання літопису маловідомих сторінок історії нашого краю краєзнавці району та Дворічанський ЦДЮТ виступили ініціаторами створення музею.

2. «Збереження історичної спадщини лауреата Нобелівської премії І.І. Мечникова на малій батьківщині. Створення і розширення експозиції музею «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин Світу» - 2016 рік. Проект розглядався на рівні Посольського фонду США.

3. В березні 2018 року одержав перемогу проект під назвою «Районна туристсько-краєзнавча база оздоровлення та відпочинку «Стежками Іллі Мечникова» в рамках конкурсу міні-проектів «Разом в майбутнє». Мета проекту: створення туристичної галузі в районі, яка має максимально задовольнити потреби населення, забезпечення на цій основі комплексного розвитку району, збереження природних, рекреаційних, лікувальних ресурсів, природно-заповідного фонду, пам'яток історії та культури.

В музеї проводяться екскурсії для відвідувачів різних вікових категорій, починаючи з учнів молодших класів загальноосвітніх закладів регіону до студентів та викладачів вищих навчальних закладів, для туристських груп, які подорожують Слобожанським краєм.

На базі нашого музею діє гурток «Юні екскурсіводи», протягом трьох років проведено 62 екскурсії, які відвідали близько 1300 чоловік. Зокрема, екскурсії проводяться щороку для вихованців пришкольніх таборів усіх шкіл району.

Неодноразово наш музей відвідували представники Харківської обласної ради та обласної державної адміністрації.

В 2018 році на базі Харківського обласного туристсько-інформаційного центру нами було проведено круглий стіл на тему: «Діяльність музею «Наш

великий земляк І.І.Мечников – Громадянин світу» для представників туристських фірм Харкова і області.

За останні роки ми активізували роботу з багатьма навчальними закладами. Форми нашої співпраці: викладачі ВУЗів є консультантами і кураторами для учнів нашого району в різних секціях територіального відділення МАН; надають нам консультації та рекомендації з наповнюваності експозиції новоствореного музею «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу» відповідно до європейських стандартів.

Музей співпрацює з Інститутом мікробіології та імунології імені І.І.Мечникова НАМН України, Харківським національним медичним університетом, Харківським національним університетом імені В.Н.Каразіна, Клубом історії харківської медицини, Харківською державною науковою медичною бібліотекою, Київським інститутом геронтології, Одеським національним університетом.

Нас підтримують вчені-послідовники І.І.Мечникова з Ізраїлю, США, Франції, Великобританії, Латвії шляхом проведення міжнародних інтернет-конференцій через скап.

З задоволенням допомагає нам письменник і публіцист Семен Резнік, автор книги «Ілля Мечников» 1973 року видання. Він емігрував до США більше 30 років тому, нині проживає в Вашингтоні.

Професор біології Вашингтонського університету (США) Гвен Рендольф в Харкові зустрічалася з представниками оргкомітету нашого музею і розповіла про вплив наукових відкриттів Мечникова на вибір її професії.

Директор музею історії медицини імені Страдіня (м.Рига) Юріс Салакс надав нам інформацію про предмети колекції сім'ї Мечникових, яку в 1926 році привезла в СРСР його дружина Ольга. Нині вони зберігаються в цьому музеї. Найціннішим експонатом в ньому є нобелівська медаль, яку отримав Мечников в 1908 році.

«Илья Мечников: наследие и вдохновение» – таку презентацію надіслав нам доктор Саймон Гордон (Оксфорд, Великобританія). Він має намір відвідати наш музей в 2020 році під час ювілейних заходів.

Ілля Стамблер і Люба Вікански із Ізраїлю – наші сучасники, вчені-послідовники Мечникова активно допомагають нам, виступають під час проведення конференцій та форумів з доповідями і презентаціями своєї роботи по скайпу.

За пропозицією оргкомітету нашого музею 03 грудня 2019 року Верховна Рада України за №325-ІХ прийняла **Постанову про відзначення 15 травня 2020 року ювілейної дати – 175 років з дня народження Іллі Мечникова (1845-1916)**, вченого, імунолога та мікробіолога, лауреата Нобелівської премії. За цією Постановою Міністерству освіти і науки України рекомендовано забезпечити проведення в навчальних закладах уроків, виховних годин, конференцій, тематичних виставок і експозицій, присвячених пам'ятним датам і ювілеям 2020 року.

Робота музею постійно висвітлюється в районній газеті «Дворічанський

край»: «Мечников об'єднує світ» (23.07.2016); «Музейна педагогіка в національно-патріотичному вихованні» (05.11.2016); «Музей імені І.І.Мечникова – пам'ять для прийдешніх поколінь» (13.05.2017); «Наш великий земляк Мечников – Громадянин світу» (20.05.2017); «Музей зустрічає гостей» (27.05.2017); «Участь у фіналі конкурсу-захисту МАН» (28.04.2018) та інші.

Інформаційно-аналітична газета про Харків, Україну і світ «Город мира» за 12 червня 2018 року №1 надрукувала статтю «Великий великого вартий» за відгуками учасників Других Мечниковських читань 18-19 травня 2018 року.

В міжнародному журналі «World citi», який розповідає про історію та сьогодення Харкова і Слобожанщини, в №11 за 2018 рік надрукована стаття «На Харківщині відкрився музей «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу».

Крім цього, про наш музей неодноразово згадувалося на сторінках газети «Слобідський край», на сайтах Харківської обласної ради.

Для спілкування з красзнавцями і науковцями створено web-сайт: <http://mechnikov.dvorichna-vo.gov.ua/>, e-mail: mechnikov_museum@ukr.net, Skype: [mechnikov_museum](#).

Волонтери музею на трьох мовах звернулися до міжнародної спільноти з запрошенням взяти участь у створенні електронної книги-пам'яті (**сторінка в ютубі «Музей імені Мечникова»**).

За результатами пошукової роботи було видано збірки: «Красзнавчі шляхи Дворічанщини», «Слава і гордість Дворічанщини», «Крізь терні до зірок: життєвий та науковий шлях І.І. Мечникова до визнання».

В 2017 році вийшла збірка про дитячі та юнацькі роки Іллі Мечникова: «Все починається з дитинства...», в яку ввійшли уривки з книг і періодичної преси письменників та науковців-послідовників його вчення. Видана вона була за сприяння студентів та викладачів філологічного факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Стаття волонтера А.Ряднової «Створення музею пам'яті І.І. Мечникова на його малій батьківщині» ввійшла до збірника «Культурна спадщина Слобожанщини» за 2018 рік.

Нами підготовлено альбом «Музей «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу», виготовлено банер «Мала батьківщина І.І. Мечникова», який розміщено на в'їзді до райцентру, видано буклет про діяльність нашого музею.

До ювілейних дат в ЦДЮТ та районному Будинку культури проводяться виставки плакатів, присвячених Іллі Мечникову.

Щороку проводиться конкурс для школярів молодших класів «Ми з того краю, де босими ногами ходив маленький Мечников Ілля» та конкурс робіт для старшокласників, присвячений вивченню життя і творчості великого вченого.

Юні біологи в травні місяці в дні ювілейних заходів щодо вшанування пам'яті Мечникова запрошуються на регіональний турнір. В ньому традиційно беруть участь команди п'яти районів області.

В 2016-2019 роках вихованці Дворічанського ЦДЮТ та волонтери-випускники Дворічанського ліцею займалися науково-дослідницькою роботою, брали участь у роботі **Малої академії наук України**.

Експедиційний пошуковий загін «Красзнавці», який діє на базі музею «Наш великий земляк І.І. Мечников – Громадянин світу», отримав грамоту абсолютного переможця обласного етапу Всеукраїнської експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» – листопад 2017 року. На підсумковій конференції з темою «Великий великого вартий або генії народжуються в провінції».

Волонтер Ряднова Анастасія презентувала роботу музею на ХХІ та ХХІІ Міжнародних Слобожанських читаннях, які організовує Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини, на Форумі патріотів України, а також на обласній конференції МАН України, де отримала грамоту і цінний подарунок.

Переможцем обласного етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості у 2017/2018 н.р. в номінації «Історія України і державотворення» стала робота Ряднаної Анастасії «Великий великого вартий, або генії народжуються в провінції», яка отримала диплом ІІ ступеня.

В 2018 році Анастасія Ряднова стала переможцем ІІ етапу **конкурсу-захисту МАН України** (секція «Історичне краєзнавство», тема «І.І.Мечников і Дворічанщина: дитячі роки майбутнього вченого») і стала фіналісткою ІІІ етапу конкурсу-захисту МАН в м.Києві, який відбувся з 19 по 24 квітня.

В 2019 році дана робота була продовжена за темою: «Маєтки Мечникових на Дворічанщині: проблеми реконструкції» і знову здобула перемогу в ІІ етапі конкурсу-захисту МАН (**диплом І ступеня**). Вихованка ЦДЮТ була запрошена на Міжнародну науково-практичну конференцію учнів-членів МАН України до міста Львова, де виступила за темою свого нового дослідження із вивчення історії рідного краю. Тези виступів учасників цієї конференції були опубліковані в збірнику статей «Україна очима молодих».

В 2019 році колективна робота по дослідженню перебування сім'ї Мечникових на Дворічанщині продовжується: волонтер Черкасова Вікторія стала переможцем обласного етапу Всеукраїнської експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» за напрямком «Культурна спадщина мого народу». Тема її роботи: «Родове гніздо сім'ї Мечникових на туристичній мапі Дворічанщини». До ІІ етапу конкурсу-захисту МАН в цьому році направлена її робота «Новомлинськ – родове гніздо Мечникових: дослідження і реконструкція».

Починаючи з 2016 року на базі нашого музею проводяться **Міжнародні інтернет-конференції** у дні пам'яті видатного земляка.

Перші мечниковські читання під назвою «Сучасні проблеми екології, імунітету та ортобіозу в світлі наукових ідей І.І.Мечникова» пройшли з участю науковців, які мають відношення до великої спадщини Мечникова і є її послідовниками. Високо оцінив роботу конференції директор музею історії

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, кандидат історичних наук В'ячеслав Кузнєцов. Він заявив: «Давайте разом зробимо все для того, щоб Мечникова називали **українським Нобелівським лауреатом**». Його подарунки – ексклюзивне видання книги про Одеський університет, поштовий конверт та ювілейна монета номіналом 2 гривні – поповнили експозицію нашого музею.

Другі мечниковські читання відбулися 18-19 травня 2018 року. Вони мали назву «Свято наукових нагород» і були присвячені 110-й річниці вручення І.І.Мечникову Нобелівської премії.

Треті мечниковські читання відбулися 15 травня 2019 року.

Організовувалися ці заходи для обдарованої молоді регіону, для їх спілкування з науковцями з метою самовизначення щодо майбутньої професії. В резолюції цього заходу учасники записали: «Необхідно проводити екскурсію в цей музей для школярів, студентів не тільки м.Харкова і області, а і для всієї України».

Ми є авторами пропозиції щодо інвестиційної програми «Збереження та відродження спадщини сім'ї Мечникових в Дворічанському районі як історико-культурної спадщини Слобожанщини». Вона включає в себе відродження архітектурно-культурного комплексу родового гнізда сім'ї Мечникових в селі Новомлинськ, ексклюзивної історичної пам'ятки Дворічанського району та Слобожанщини.

Центром його має стати церква, де хрестили Іллю Мечникова, музей «Українська хата», музей крейдяної скульптури.

Від учасників міжнародної конференції надійшла пропозиція про створення літнього наметового табору екологічного спрямування «Стежками Іллі Мечникова» з повною інфраструктурою та комплексом спортивно-розважальних послуг для активного відпочинку молоді, підтримки організованої туристсько-оздоровчої і екскурсійної роботи серед дітей та підлітків під час проведення екскурсій за туристським маршрутом «Мечниківськими місцями Дворічанщини».

Для увіковічення пам'яті нашого великого земляка розроблений Статут Міжнародного благодійного фонду пам'яті І.І. Мечникова.

Вчені і краєзнавці з різних країн в знак великої поваги і вдячності до вченого створюють Міжнародну електронну книгу пам'яті «Мечников – світу, народи світу – великому синові». В цьому проекті беруть участь представники 14 країн, де жив і працював Ілля Ілліч. До співучасті у написанні такої масштабної і незвичної книги приєдналися і ми.

На базі музею проводиться методична робота. В 2017 році був проведений семінар-практикум для директорів позашкільних навчальних закладів Харківської області за темою: «Реалізація завдань Концепції національно-патріотичного виховання через пошуково-краєзнавчу роботу Дворічанського Центру дитячої та юнацької творчості Дворічанської районної ради Харківської області».

Серед відвідувачів музею багато керівників шкільних музеїв з інших

районів області, які обмінюються з нами своїм досвідом ведення музейної справи і переймають наш.

В 2018 році на базі нашого музею проведено семінар-практикум для керівників шкільних музеїв району та екскурсоводів щодо участі у Всеукраїнському конкурсі екскурсоводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу».

Оргкомітетом нашого музею спільно з представниками історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в 2018 році проведена зустріч з обдарованою молоддю району щодо розвитку пошуково-краєзнавчої роботи «Стежками Іллі Мечникова».

Для вчителів історії та географії на базі музею проведено методоб'єднання з вивчення історії рідного краю.

На 2020 рік заплановано розширення експозиції музею «Наш великий земляк І.І.Мечников – Громадянин світу» через створення учнівського науково-дослідницького центру поглибленого вивчення біології, який передбачає проведення практичних занять та екскурсій.

Наш музей – це данина пам'яті великому вченому. Соратник і друг Іллі Ілліча, відомий вчений Микола Федорович Гамалія написав: **«...люди завжди будуть із вдячності згадувати ім'я великого натураліста Іллі Мечникова, який поклав блискучий початок справі боротьби за здоров'я людини».**

Ми прагнемо, щоб музей став центром спілкування науковців, обдарованої молоді, він має стимулювати молодь до вивчення історії рідного краю. Перспектива нашої роботи – це активізація співпраці науковців області, України та творчої, обдарованої молоді на базі нашого музею з питань вивчення спадщини Мечникова та популяризації його ідей.